

Motion till riksdagen

1989/90:Jo801

av Martin Olsson m.fl. (c)

Ökat anslag till kalkning

Anslagen för kalkning behöver höjas ordentligt för att motverka försurningen, som är ett av våra allra svåraste miljöhot. Naturvårdsverket begärde i sin anslagsframställning 140 milj. kr. för kalkningsinsatser främst i norra Sverige, men regeringen nöjer sig med att föreslå endast 109 milj. kr., vilket är en synnerligen blygsam uppräknings och innebär inte någon reell ökning jämfört med innevarande budgetår. trots att behoven är så stora och konsekvenserna av ökad försurning så allvarliga.

Mot bakgrund av vikten av att nödvändiga åtgärder inte ytterligare försenas begär vi att riksdagen för kalkningsprojekt m. m. anslår vad naturvårdsverket begärt, alltså 31 milj. kr. utöver vad regeringen föreslår i budgetpropositionen. Att nu inte möjliggöra genomförande av erforderliga insatser innebär inte besparingar utan leder tvärtom till att det blir ännu större kostnader och skador i framtiden. Därför måste anslagsframställningar för ett sådant speciellt ändamål behandlas annorlunda än de där besparingar eller rationaliseringar är möjliga.

Vissa insatser har gjorts mot försurningar under många år men fortfarande krävs stora insatser för att motverka försurningens effekter. Av en under 1989 redovisad utredning framgår att det finns omfattande försurningsskador i sjöar och vattendrag i Norrlands inland och fjälltrakter.

Statsbidragen till kalkning av sjöar och vattendrag svarar för huvuddelen av de bidrags- och ersättningsmedel som gäller luftföroreningar och försurning. Detta statsbidrag anslås numera under punkten B 2. bilaga 16. till budgetpropositionen.

I aktionsplan 87 föreslogs en fortsatt successiv utbyggnad av kalkningsverksamheten. Behovet för kalkningsprojekt inklusive länens uppföljning bedömdes till 110 milj. kr. för 1988/89, 120 milj. kr. för 1989/90 och till 130 milj. kr. för 1990/91. Dessa bedömningar baseras bl.a. på länsstyrelsernas femårsplaner för ytvattenkalkning från våren 1987. Tyvärr har anslagen ej uppgått till dessa nivåer. I sin anslagsframställning redovisar naturvårdsverket dessutom bl.a. följande, som belyser förhållandena och medelsbehovet.

Länsstyrelsernas faktiska efterfrågan på kalkningsmedel har emellertid visat sig kraftigt överstiga de värden som angavs våren 1987. Samtidigt har betydligt lägre belopp än vad som beräknades i aktionsplanen beviljats för sjökalkningen under 1988-1990, vilket skapat ett uppdämt behov för de kommande åren.

För budgetåret 1989/90 begärde länsstyrelserna 164 milj. kr. för kalkningsinsatser medan endast 101.6 milj. kr. kunnat ställas till förfogande. Det innebär att endast ett nytt kalkningsprojekt – ett större projekt i Västerbotten – kommer att kunna genomföras under 1989/90. Medlen tas i övrigt i anspråk för omkalkningar, några fall av kalkfällning i reningsverk samt den nödvändiga administrationen och effektuppföljningen.

De femårsplaner som länsstyrelserna redovisat under våren 1989 pekar mot en efterfrågan på kalkningsmedel kring 170 milj. kr. för 1990/91. Till detta kommer den efterfrågan på medel – ca 50 milj. kr. för kalkningsinsatser som inte kunde tillgodoses under 1989/90.

I naturvårdsverkets och fiskeristyrelsens skrivelse med förslag till fördelning av kalkningsmedel till länsstyrelserna för budgetåret 1989/90 beräknades behovet av medel för att klara alla omkalkningar till 113 milj. kr. (106 milj. kr. för omkalkningar samt 7 milj. kr. för administration och effektuppföljning) för 1990/91. Dessa belopp tar emellertid inte någon hänsyn till inflation och inte heller till fördyringar av projekt i förhållande till femårsplanen. Mot denna bakgrund bedömer naturvårdsverket att 120 milj. kr. kommer att behövas under 1990/91 enbart för att omkalkningarna säkert skall kunna klaras. Naturvårdsverket anser att det är ett absolut krav att medel anslås så att alla omkalkningar kan genomföras. De insatser som gjorts i form av kalkning samt utsättning av fisk kommer annars att vara bortkastade. Det skulle vara en stor förlust för den kalkningsverksamhet som bedrivits så framgångsrikt. Det skulle inte minst väcka mycket stor internationell uppmärksamhet och kritik, eftersom Sverige varit det ledande landet vad avser vattenkalkning. Dessutom kommer miljösituationen att bli mycket allvarlig i de system som ej åtgärdas. Metaller löses ut ur sedimenten och transporteras nedströms med negativa effekter i sjösystem som inte varit skadade tidigare.

Verket begär att totalt 140 milj. kr. skall anslås för att också efterfrågan på medel för nykalkningar i någon mån skall kunna tillgodoses. Särskilt i de län som kommit i gång sent med kalkningen finns många värdefulla vatten som skulle behöva kalkas. De 20 milj. kr. som verket begär för nya projekt behövs för nykalkningar i bl.a. Svealand och Norrlands kustland.

Naturvårdsverkets redovisning ger enligt vår mening övertygande motiv för att riksdagen bör anslå det av verket begärda beloppet. Det finns välgrundade skäl för att forcera arbetet med att bekämpa försurningen. Endast om anslagen förs upp i nivå med naturvårdsverkets krav blir det, som framgår av redovisningen, möjligt att göra erforderliga omkalkningar, så att de insatser som tidigare gjorts inte blir "bortkastade". Dessutom är det väsentligt att nya kalkningsprojekt kan genomföras. Vi hemställer följaktligen om att anslaget under B 1 i bilaga 16 höjs med 31 milj. kr. utöver regeringens förslag.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen för kalkningsprojekt inom anslaget till Bidrag till miljöarbete för budgetåret 1990/91 anslår 31 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit.

Stockholm den 24 januari 1990

Mot. 1989/90

Jo801

Martin Olsson (c)

Stina Eliasson (c)

Börje Hörnlund (c)

Per-Ola Eriksson (c)

Görel Thurdin (c)

Karin Israelsson (c)